

8A TROBADA D'ESPAIS DE CREACIÓ I PRODUCCIÓ DE CATALUNYA

DIMECRES 19 D'ABRIL

*Drets culturals:
procesos i iniciatives creatives des d'una
perspectiva antiracista i decolonial*

10 H BENVINGUDA I PRESENTACIÓ DE LA JORNADA

a càrrec de **Mireia Llundell**, presidenta de **XarxaProd**, i **Xavier de Luca**, coordinador de **Jiser**.

Al llarg d'aquest any, Xarxaprod ha organitzat una sèrie de trobades, organitzades conjuntament amb entitats sòcies de tot el territori, amb l'objectiu de provocar espais de relació i aprenentatge, on intercanviar coneixements i experiències i aprofundir en elles.

Cada trobada aborda una temàtica transversal que afecta al conjunt del sector amb la voluntat de discutir i reflexionar. És per això que les trobades són espais oberts a tothom, sense necessitat de formar part de la xarxa.

La primera d'aquestes trobades del 2023 s'ha organitzat amb Jiser Reflexions Mediterrànies i se centra en com els espais de creació i producció poden esdevenir espais de debats i d'intercanvi cultural entre les diverses comunitats migrants a Catalunya donant accés als drets culturals d'aquestes. Se celebra a la seu del Sindicat de la Imatge UPIFC, veïnes de Jiser amb qui tenen un acord d'ús d'espais compartit.

10.15 H ELS ESPAIS DE CREACIÓ I PRODUCCIÓ COM A CENTRES DE DEBATS I INTERCANVI INTERCULTURAL, DES D'UNA PERSPECTIVA ANTIRACISTA I DECOLONIAL.

Diàleg entre **Soukaïna Sentissi** (Azimut i Sabers migrants), **Diego Salazar** (Fes! Cultura i Connectats Cooperativa) i **Xavier de Luca** (Jiser i Sabers migrants). + **Paula Durán** de Sabers Migrants.

Totes les iniciatives convidades a formar part d'aquesta taula tenen en comú una mirada i una forma d'aproximar-se a la cultura. Treballen en la creació d'espais des d'on fomentar aliances i sinergies, teixir xarxes per pensar altres futurs possibles,

DIEGO SALAZAR - CONNECTATS COOPERATIVA + FES! CULTURA

connectats.org

fescultura.org

El Diego va néixer a una ciutat del sud de Colòmbia, en la regió amb més desigualtats de tot el país: el Cauca. És una de les regions colombianes amb més proporció de comunitats indígenes i negres, relegades als espais rurals i a la zona del pacífic, respectivament. La majoria de terres són propietat de poques famílies que reclamen un llinatge colonial per justificar les seves propietats, influència i poder.

El Diego va néixer allà i és el primer de la seva família que va poder accedir estudis superiors. Va anar a Bogotá a treballar i amb un visat d'estudiant va arribar a França el 2003, però va acabar fent la selectivitat a Espanya. Va accedir a la Universitat Pompeu Fabra, on va estudiar Comunicació Audiovisual.

L'any 2009 va fundar la Cooperativa Connectats amb dues altres companyes migrants. Però tot i ser-ne el director i un dels fundadors, no apareix en els estatuts de fundació de la cooperativa perquè en aquell moment no tenia papers.

Fes! Cultura és un projecte de Connectats i una incubadora de projectes culturals d'impacte social impulsats per persones migrades i racialitzades. És una comunitat d'artistes, creadores, estudiants i professionals de la cultura, que explora formes d'aprenentatge col·laboratives i àgils per facilitar el disseny de propostes culturals transformadores.

Sempre s'han apropiat a la cultura entenent-la com un espai de disputa polític, i al llarg dels anys, han pogut identificar quines són les barreres per a les persones migrades i racialitzades a l'hora de participar-hi. Principalment, aquests obstacles són la diferència, els recursos i la connexió.

A partir d'aquí han desenvolupat aquest projecte per donar una possible resposta a aquesta problemàtica, i han vist que la forma més responsable d'actuar és a través d'intervencions específiques dissenyades en funció de les diferents necessitats de les comunitats. Aquesta manera de fer s'oposa a la tokenització, a l'assistencialisme, a les pràctiques extractivistes i paternalistes, als sostres de vidre, a la interculturalitat sense drets i a la invisibilització.

Fes! Cultura ha anat publicant convocatòries, les quals han rebut més de 250 projectes. Té actives dues accions principals: l'Acció Migrant i l'Acció Jove. Amb la voluntat d'ocupar espais centrals del teixit cultural de Barcelona, el proper 6 de maig de 2023 celebraran a la Fabra i Coats l'[AccióMigrant: festival de cultures en resistència](#).

XAVIER DE LUCA - JISER REFLEXIONS MEDITERRÀNIES

jiser.org

Jiser Reflexions Mediterrànies existeix des de 2004 a Tunis, i des de 2005 a Barcelona. Des del seu naixement, és una associació internacional marcada per la deslocalització permanent per diferents territoris mediterranis. En tots els seus projectes, les arts visuals i reflexió crítica en ciències socials i humanes tenen un paper central.

El Xavier va viatjar a Tunísia per una beca de cooperació cultural el 2004, experiència que el va fer adonar de com els processos de colonització i els imaginaris orientalistes han fet que ciutats veïnes com Tunis no es considerin d'aquesta forma des d'occident. Allí va agrupar-se amb una trentena de persones joves que s'anaven trobant per compartir el malestar que es vivia al sector cultural local.

D'aquestes trobades va sorgir una metodologia d'actuació que faria que diferents ciutats mediterrànies poguessin desenvolupar projectes amb igualtat de condicions: crear vies d'accés a la cultura alternatives a les oficials per a artistes, investigadors i gestores culturals locals.

'Jiser', que significa 'pont' en àrab, es dedica a crear vincles entre Tunis, Alger i Barcelona a través de les Residències de Creació BCN>TNS>ALG. El projecte Residències de Creació

es va posar en marxa al 2010 en un primer format que unia les ciutats de Tunis i Barcelona (TNS>BCN 2010-2014) i es va ampliar el 2016 afegint la ciutat d'Alger (BCN>TNS>ALG 2016-2017). Des de llavors, en cada edició se seleccionen nou artistes, tres de cada ciutat, creant així tres grups de treball que desenvolupen la seva obra durant dos mesos. Aquests grups de treball estan formats sempre per un artista local i dos de convidats que venen de ciutats diferents. Això provoca que es creïn vincles forts i que s'introdueixi als artistes dins de les vides i sectors locals de les diferents ciutats. La darrera edició ha tingut lloc en el període 2022-2023.

Un altre projecte de Jiser és el MURAL/LOCAL. Cada any, per les festes majors del barri del Poblenou, un artista convidat fa un mural a la Cooperativa d'Habitatges de Bac de Roda, on Jiser té seu, amb una obra que acosta la mirada a les diverses realitats de la regió mediterrània.

TAULA és un altre projecte de Jiser en format ràdio que, des de 2017, porten a terme en fals directe. És un projecte itinerant, com una caixa d'eines que es desplega per acompanyar i reflexionar sobre els diferents espais que habita Jiser i les accions que desenvolupa i en què participa.

SOUKAÏNA SENTISSI - AZIMUT

[instagram.com/azimut.med](https://www.instagram.com/azimut.med)

Azimut és un col·lectiu de Marsella i Sevilla que van fundar la Soukaïna i una companya seva, la Nora, després de coincidir en un festival de cinema àrab de Marsella i adonar-se que tenien preocupacions compartides.

La Soukaïna és una persona d'origen marroquí que en arribar a França va notar certes barreres per connectar amb la població local. No només era l'idioma el que ho provocava, sinó que sentia una gran dificultat per ser vista: sempre sentia que se la percebia a través d'un prisma i d'unes idees preconcebudes, a causa de la història del país i la colonització.

D'aquí li va néixer un desig molt fort per compartir altres formes de viure i fer cultura: va comprendre que cal alimentar una idea d'interculturalitat respectuosa per poder construir juntes altres futurs i relacions possibles. Des de llavors, es dedica a crear espais culturals participatius per lluitar amb la visió essencialista amb què es llegeix el món àrab des d'occident.

Azimut treballa amb artistes de diferents disciplines i busca connectar amb públics molt diferents per tal d'anar desgra-

nant i trencant amb idees estereotipades i mostrar la complexitat i riquesa del món àrab.

També formen part d'una plataforma internacional de mediació que es va fundar a Marsella a través del festival de cinema àrab. És una plataforma creada amb la intenció de pensar i reflexionar entorn a diferents experiències migrants d'indrets diversos, però sempre amb una mirada decolonial. És un espai on compartir obra i accions creades des de punts molt diferents per posar-les en diàleg. Per la Soukaïna, és clau formar part d'aquestes comunitats i compartir experiències per imaginar i construir noves formes de viure la cultura i l'art.

Les accions d'Azimut se centren en integrar aquestes mirades antiracistes, anticolonialistes i feministes en la creació d'espais de reflexió per confrontar idees preestablertes. Ho fan, per exemple, a través de la col·laboració amb Jiser de visionats compartits de webseries i creacions sonores col·lectives; o a través de Sabers Migrants, un col·lectiu d'artistes i activistes unides per crear espais d'intercanvi i diàleg des de l'experiència migrant per imaginar i crear espais de reflexió i resistència.

Paula Durán, de Sabers Migrants, després de les intervencions de les tres convidades, recull algunes idees que han anat sortint per iniciar un diàleg amb les assistents. D'entre elles, destaca que s'hagi parlat de realitats culturals i artístiques que són veïnes, però que desconexem completament a causa de processos d'invisibilització marcats pel colonialisme. També destaca com tots tres projectes treballen per qüestionar el discurs hegemònic i per reconèixer la importància de les històries i les experiències personals per dialogar i crear espais de reflexió. Així mateix, s'han preguntat per les formes com es poden aplicar metodologies artístiques que facilitin aquests diàlegs i un desenvolupament de la cultura en la seva dimensió política. També han posat el focus en la desigualtat en l'accés a la cultura i en com es pot afavorir una major participació, en general assenyalant la necessitat de crear projectes que posin les necessitats de les comunitats a qui es dirigeixen al centre.

Les assistents, recollint aquestes idees, n'assenyalen d'altres, com la importància de qüestionar la definició d'artista i de

projecte artístic, ja que són idees que creen una sèrie d'expectatives. També es pregunten com es poden crear vincles participatius i atraure les comunitats migrants des de microespais rurals; i es comenta la importància de reconèixer els propis privilegis com a punt de partida per crear i obrir-se transversalment a diferents comunitats.

Per qüestionar conceptes com el d'integració, es llança una pregunta a les participants de la taula: què en pensen d'aquesta paraula? La Soukaïna intervé per dir que li sembla, almenys, millor que la que s'utilitza a França: assimilació, que implica que la persona migrada ha de negar una part d'ella mateixa per poder existir en una societat nova. La integració, en canvi, pot funcionar sempre i quan sigui un camí d'anada i tornada: una persona no es pot integrar en una societat que no accepta la seva forma de viure i les seves diferències. En relació a aquest tema, la Soukaïna recomana la lectura de La doble ausència, d'Abdelmalek Sayad.

11.30 H PAUSA CAFÈ a càrrec de Mescladís.

12H VISITA AL MURAL/LOCAL de Virginia Bersabé, als patis de Jiser Reflexions Mediterrànies.

MURAL/LOCAL és un dels projectes que Jiser desenvolupa any rere any. La intervenció mural d'enguany ha estat de l'artista Virginia Bersabé. Agafant el concepte de la llengua com a eix central, fent-ho coincidir amb el treball que està fent Sabers Migrants, l'artista té una proposta focalitzada en els sabers que posseeixen les dones. Plasmant una interacció entre dues dones en un casament, la pintura ens parla d'un espai de seguretat i complicitat, i desdibuixa les fronteres entre allò públic i allò íntim a través de gestos quotidians.

La presentació del mural es va celebrar el passat setembre, coincidint amb la Festa Major del Poblenou i, també, dins el marc de les jornades 'Sabers migrants. Relats del viatge: veus, records i històries plurals', que van tenir lloc els dies 16 i 17 de setembre.

13 H DINÀMICA DE PRESENTACIÓ DE PROJECTES DESENVOLUPATS PELS PARTICIPANTS.

Us convidem a presentar projectes que treballin en aquesta línia.

Per aquesta part de la trobada, es proposa una ronda de breus presentacions de projectes impulsats per les assistents posant la mirada en la temàtica de la trobada.

LA CENTRAL DEL CIRC

lacentraldelcerc.cat

És un espai de creació que va començar fa 4 anys i on habiten moltes persones que venen de llocs molt diferents, és una comunitat intercultural en què moltes de les persones que en formen part han viscut migracions. Tot i que va iniciar-se per desenvolupar projectes educatius, s'està redefinint com un espai de creació i d'articulació de comunitat, incorporant una mirada feminista, antiracista i decolonial.

Creuen en els centres de creació com a formes de coexistència i experimentals de sociabilitat, ja que ofereixen una mirada polièdrica. Al llarg d'aquests anys, han pogut detectar internament algunes problemàtiques de l'espai i donar-hi resposta, principalment atenent a quins cossos ocupen més espai i en quines formes de governança i d'autogestió fomenten una major participació.

ENTORNS

entorns.io

És un espai de creació que es troba en una zona molt poc industrialitzada, en un poble d'una trentena d'habitants dels Pirineus: Mussa. Les comunitats migrants no són una realitat d'aquest espai, però es pregunten de quines formes podrien actuar, com a espai cultural, per fer de pont i de trobada d'aquestes realitats que sí que existeixen en altres llocs: com s'aborda la conversa sobre la migració en un lloc on aquesta no és una realitat?

PANORAMA180 (NO CALLAREM)

panorama180.org

info@panorama180.org

Va néixer el 2010 amb la intenció de treballar amb noves formes d'autoria, emmarcant-se dins la cultura de Creative Commons, i nous formats audiovisuals. A partir del 2015 creen No Callarem, arrel de l'aprovació de la Llei Mordaça, per tal d'organitzar-se col·lectivament contra diferents opresions que les travessen.

Engugen el programa de residències Artista en Risc, per tal d'acollir creadores d'arreu del món que necessitin marxar del seu lloc d'origen. L'any 2019 l'artista que van rebre va ser Grammo Suspect, rapera de Kenya i activista LGTBIQ+ perseguida al seu país a causa de la seva identitat. Va estar al Konvent Zero de Berga, des d'on va poder vincular-se amb la xarxa artística local i va començar a desenvolupar projectes. L'any passat, els artistes aollits van ser la dramaturga i directora de teatre Sasha Denísova i l'actor Alekséi Yúdnikov, tots dos ucraïnesos que fugien de la guerra. El col·lectiu No Callarem mantenen una col·laboració amb la Fabra i Coats per tenir un espai de vida i creació a Barcelona, on presentar l'obra de les seves artistes residents.

També són les impulsores del Rihihui, a les Terres de l'Ebre. El nom d'aquest festival fa referència a un crit ancestral que les dones de la zona utilitzaven per comunicar-se entre elles. Es tracta d'un festival d'arts escèniques de petit format on es pretén recuperar el patrimoni immaterial i la història del poble articulant representacions artístiques contemporànies a les masades de Santa Bàrbara.

TPK: ART I PENSAMENT CONTEMPORANI

tpkonline.com

Porten 45 anys a l'Hospitalet de Llobregat i és una associació d'artistes en un espai cedit per l'Ajuntament. Es troben al barri de la Torrassa, en un entorn absolutament intercultural i amb molta participació del barri a les activitats que organitzen, connectant amb el territori a través de la col·laboració amb escoles i altres entitats.

Com encaren l'antiracisme i la descolonització al centre? Creuen que la millor forma és baixar-ho a terra, cuidar el vocabulari (per exemple, no parlar d'art o artistes), cedir espais i provocar trobades que es puguin transformar en projectes. Actualment desenvolupen projectes que han estat impulsats d'aquesta forma i que s'obren i interpel·len a les comunitats que habiten el barri.

SINESTESIA

[El Venadito 4ª ed. Art contra el maltractament animal](#)

[Art tèxtil contemporani](#)

[Art I gènere](#)

És un projecte que se centra en allò que mou a la seva impulsora i fundadora, la Montse.

Els seus projectes se situen en l'art tèxtil i es relacionen amb els drets dels animals, de les persones no humanes, el reciclatge i el medi ambient. Està desenvolupant un podcast de visibilització de les dones artistes, desafiant la història hegemònica.

NAU CÔCLEA

naucoclea.com

elgrandtour.net

Des de Nau Côclea, situada a Camallera, s'impulsen diferents projectes que es poden relacionar amb la temàtica de la trobada. La Ruta Walter Benjamin, per exemple, convida a un artista a reflexionar i treballar al voltant de la idea d'exili i de suïcidi, a través de revisar, llegir i actualitzar l'obra de Benjamin.

La Residència Soundscape és un projecte internacional que, pels pròxims anys, es planteja enforçar-se en treballar amb les comunitats migrants de poblacions properes, com Sant Pere Pescador, Salt o Figueres.

El Grand Tour és una caminata d'uns 300km amb artistes on prima la convivència, per fer desaparèixer els conceptes d'autor, públic i obra. És una acció en favor d'un procés que no té l'objectiu de produir, sinó de succeir, i que es relaciona amb els valors de la cultura nòmada.

LA ESCOCESA

laescocesa.org

És un centre públic de residències artístiques i de producció d'art contemporani al qual s'accedeix mitjançant convocatòria anual. Se centren en atendre les necessitats d'artistes i agents culturals en les diferents fases de la seva trajectòria, oferint espais de treball i recursos per al desenvolupament dels seus projectes.

Des que va entrar la nova directora, han estat treballant en diferents protocols per revisar la pròpia institució i les seves pràctiques. Estan desenvolupant els protocols feminista, d'accessibilitat i antiracista.

KONICLAB

koniclab.info

ecoss.barcelona

És una entitat que desenvolupa projectes de creació, formació i investigació, i que estan vinculades amb projectes euroregionals i internacionals. Organitzen "ECOSS: Ecosistemes de l'inesperat", convocatòria sempre relacionada amb temàtiques medi ambientals i feministes (xenofeminisme, ecofeminisme, feminisme decolonial). És un projecte fràgil i autofinançat, però amb moltes activacions que donen visibilitat a línies molt diverses (xerrades, trobades, espais de cocreació, etc.). Les seves propostes es presenten a l'Arts Santa Mònica i la Fabra i Coats, entre d'altres.

L'ESTRUCH

lestruch.sabadell.cat

És la primera fàbrica de creació de Catalunya, iniciada el 1994. Al llarg d'aquests anys, ha creat una comunitat molt gran, amb artistes de disciplines ben diverses, com són la dansa, el circ, el teatre, la música, les arts visuals, la performance o la creació multimèdia.

Actualment compten amb el Roberto Piqueras com a artista resident permanent, qui ha creat un espai segur de referència a Sabadell per a persones LGTBIQ+. A banda, fan residències artístiques i articulen diferents projectes feministes i relacionats amb els drets civils.

14.15 H CONCLUSIONS a càrrec de Soukaïna Sentissi i Xavier de Luca.

Cal repensar des d'on ens apropem els centres de creació a les comunitats migrants i quins espais s'ofereixen per a que es sentin part de la comunitat.

Actualment hi han pocs espais on s'ofereixen propostes des de la igualtat.

Es planteja la possibilitat si cal reservar a les convocatòries uns espais dedicats a acollir projectes de comunitats migrades, i fer una discriminació positiva com es va fer en el cas del gènere al promoure les programacions paritaries.

Sorgeixen reflexions com "com actuem davant de creadors/res que estan en situació irregular" o com fem que aquestos es sentin part de la comunitat artística sense tenir lligams en el sector.

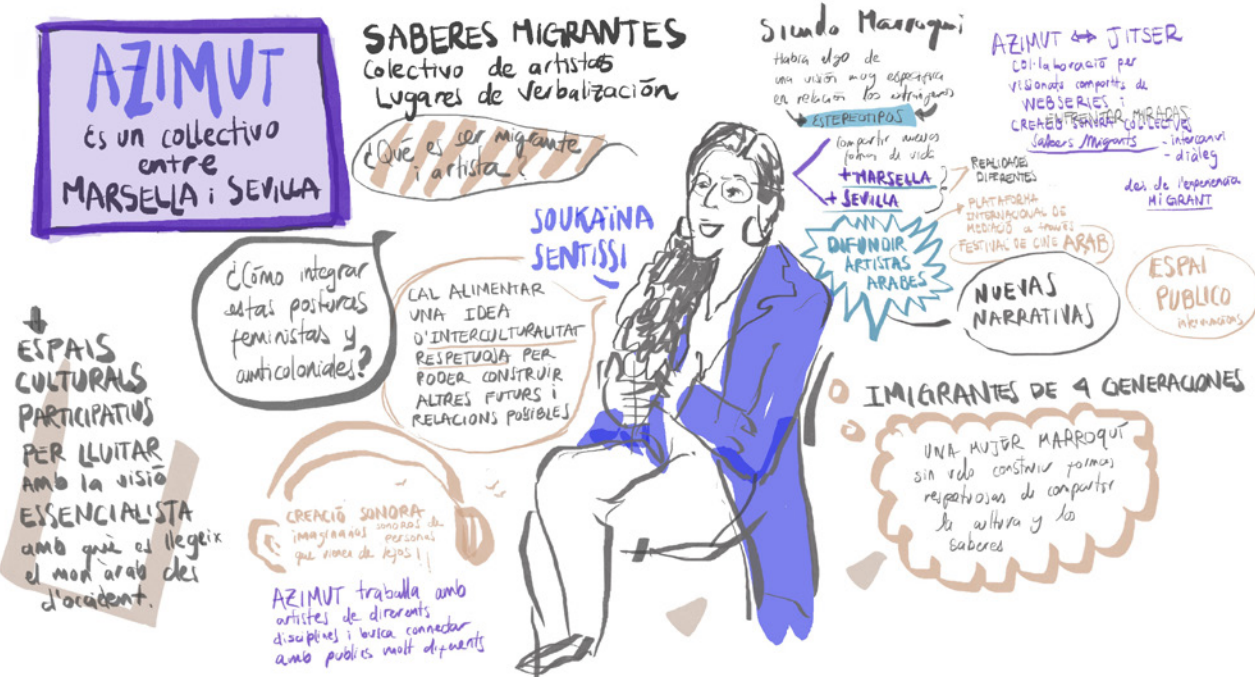
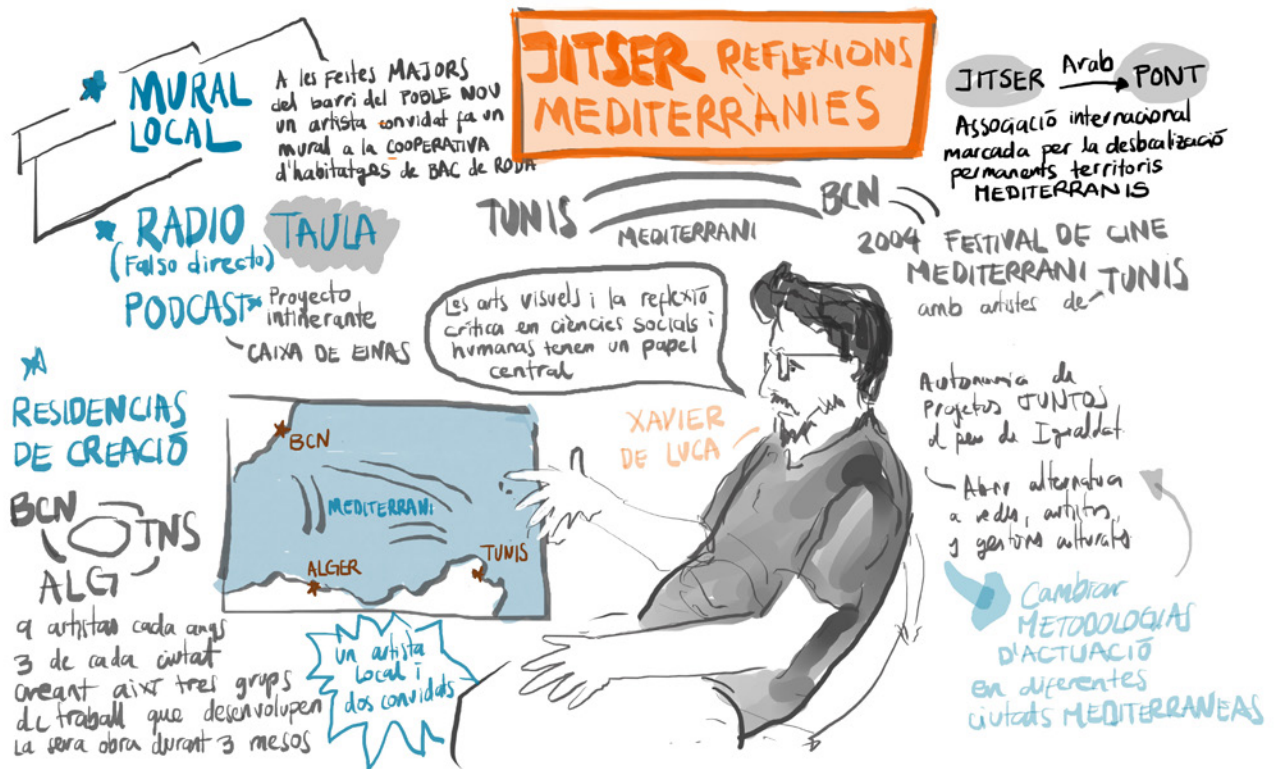
Per totes aquestes raons, des de Xarxaprod fem una crida als socis i socies per que es reflexioni sobre propostes que fomentin la relació amb les comunitats migrans de creadors del seu context i s'ofereixin espais per aquests amb la finalitat de ficar-los en contacte amb el sector i fer-los sentir part d'aquest.

RELAT IL·LUSTRAT DE LA JORNADA a càrrec de Natalia Castañeda.

8A TROBADA D'ESPAYS DE CREACIÓ I PRODUCCIÓ DE CATALUNYA DIMECRES 19 D'ABRIL * SINDICAT DE LA IMATGE (UPIC)

xarxaprod.cat
coordinacio@xarxaprod.cat
+34 623 59 89 62